

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

5433 Методичні вказівки
до виконання курсової роботи
з дисципліни **«Психологія розвитку та педагогічна психологія»**
для студентів спеціальності *053 «Психологія»*
освітнього ступеня «бакалавр»
усіх форм навчання

Суми
Сумський державний університет
2022

Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Психологія розвитку та педагогічна психологія» / укладачі: Н. М. Теслик, Г. Є. Улунова. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 33 с.

Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій

ЗМІСТ

С.

Вступ	4
1 Психологія розвитку та педагогічна психологія як сфера наукових досліджень	6
1.1 Зміни психіки як основа розвитку	6
1.2 Методологічні засади та принципи психології розвитку.....	7
1.3 Психологічні особливості вікових криз.....	8
1.4 Системність «учень / студент – педагог»	9
1.5 Методичні засади й тенденції досліджень у сфері психології розвитку та педагогічної психології.....	10
2 Змістові аспекти курсової роботи	13
2.1 Вибір теми.....	13
2.2 Структура.....	13
2.2.1 Вступ.....	14
2.2.2 Розділ 1	16
2.2.3 Розділ 2.....	17
2.2.4 Висновки.....	18
2.2.5 Список використаних джерел	18
2.2.6 Додатки.....	19
3 Вимоги до оформлення й захисту курсової роботи	20
3.1 Вимоги до обсягу та форматування тексту.....	20
3.2 Вимоги до оформлення таблиць і рисунків.....	21
3.3 Вимоги до оформлення списку використаних джерел.....	22
3.4 Процедури затвердження теми й захисту курсової роботи.....	24
3.5 Перевірка курсової роботи на наявність текстових запозичень.....	24
3.6 Рекомендації зі створення постера до курсової роботи.....	25
3.7 Регламент оцінювання.....	26
Додатки	30

ВСТУП

Написання й захист курсової роботи з дисципліни «Психологія розвитку та педагогічна психологія» є різновидом індивідуальної навчальної роботи здобувачів вищої освіти в межах програми відповідного освітнього компонента освітньої професійної програми «Психологія» спеціальності 053 «Психологія» Сумського державного університету.

Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Сумському державному університеті» *курсора робота* – це навчальна робота з елементами дослідження, яку виконують із метою узагальнення, поглиблення й закріплення знань, здобутих студентами за час навчання, та застосування набутих компетентностей для виконання конкретного фахового завдання.

Метою виконання курсової роботи з дисципліни «Психологія розвитку та педагогічна психологія» є набуття здобувачами вищої освіти компетентності теоретичного обґрунтування та практичного дослідження психічних закономірностей розвитку й педагогічної взаємодії. Захист курсової роботи спрямований на презентування теоретично-практичних здобутків студента в межах відповідного науково-психологічного дослідження.

Згідно з освітньо-професійною програмою «Психологія» виконання курсової роботи з дисципліни «Психологія розвитку та педагогічна психологія» покликане сформувати в майбутніх психологів комплекс взаємопов'язаних компетентностей. Ними є такі:

1) *інтегральна компетентність*. Здатність виконувати складні спеціалізовані завдання й вирішувати практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю й невизначеністю умов;

2) *загальні компетентності*:

- ЗК 1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;
- ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- ЗК 6. Здатність ухвалювати обґрунтовані рішення;
- ЗК 7. Здатність генерувати ідеї (креативність);
- ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку;

3) спеціальні компетентності:

- СК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;
- СК 7. Здатність аналізувати й систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації;
- СК 8. Здатність організовувати й реалізовувати психоконсультативну й психокорекційну роботу (як індивідуальну, так і групову) відповідно до запиту;
- СК 9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту;
- СК 10. Здатність додержуватися норм професійної етики.

Виконання курсової роботи забезпечує досягнення таких *програмних результатів навчання*:

✓ ПРН 1 – аналіз і пояснення психічних явищ, ідентифікація психологічних проблем та пропонування способів їх вирішення;

✓ ПРН 9 – пропонування власних способів виконання психологічних завдань і вирішення проблем у процесі професійної діяльності, ухвалення й аргументування власних рішень щодо них;

✓ ПРН 11 – складання та реалізування плану консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту й індивідуальних особливостей клієнта, забезпечення ефективності власних дій;

✓ ПРН 12 – складання та реалізування програм психокорекційних, психопрофілактичних і просвітницьких заходів у формі лекцій, бесід, круглих столів, тренінгів тощо відповідно до вимог замовника;

✓ ПРН 16 – знання, розуміння й додержання етичних принципів професійної діяльності психолога.

Процес підготовки курсової роботи передбачає:

1) визначення актуальної проблеми дослідження;

2) підбір, аналіз та систематизацію теоретичної інформації з проблеми дослідження;

3) складання програми корекції / розвитку досліджуваного феномена.

Перед початком виконання курсової роботи здобувач вищої освіти повинен ознайомитися з методичними вказівками до написання курсової роботи з дисципліни «Психологія розвитку та педагогічна психологія». Крім того, кожний етап виконання курсової роботи потрібно узгоджувати з науковим керівником.

1 ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ТА ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ ЯК СФЕРА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1.1 Зміни психіки як основа розвитку

Психологія розвитку (вікова психологія) – це галузь психологічної науки, що вивчає особливості психічного та особистісного розвитку людини на різних етапах її життя (онтогенезу).

У сучасній віковій психології поняття розвитку розглядають із точки зору синергетики, а психіку вважають складною системою, зміни якої невідворотні, але напрями цих змін мінливі.

Психічний розвиток – це закономірні зміни психічних процесів у часі, що виявляються в кількісних, якісних і структурних перетвореннях психіки.

Загалом розвиток невід’ємний від поняття зміни. Психічні зміни, по-перше, охоплюють значні періоди життя людини – від декількох місяців (для немовлят) до кількох років (для індивідів старшого віку). По-друге, залежать не лише від ситуативних, а й від постійно *активних факторів*:

- ✓ біологічного дозрівання;
- ✓ психологічного стану організму;
- ✓ місця дитини в системі людських соціальних відносин;
- ✓ досягнутих рівнів інтелектуального й розумового розвитку.

О. Запорожець зазначав, що розвиток охоплює, з одного боку, фізичний ріст і дозрівання організму, а з іншого – формування психічних властивостей та здібностей шляхом привласнення соціального досвіду, зафіксованого в матеріальній і духовній культурах людства.

Психологія розвитку використовує різноманітні класифікації психічних змін. Зокрема, дослідження з психології розвитку та педагогічної психології потребує їх класифікації на кількісні та якісні.

Відповідно до теорії Григорія Силовича Костюка **розвиток** – безперервний процес, що виявляється не лише в кількісних, а й у якісних змінах людської істоти. У психічному розвитку, як зазначає автор, кількісні зміни виявляються в збільшенні з віком кількості утворюваних навичок, асоціацій, зростанні кола уявлень, знань про навколишній світ, пасивного й активного словника дитини, обсягу її уваги, сприймання, пам’яті тощо.

Якісні зміни відбуваються впродовж усіх етапів онтогенезу людської психіки. Якісних змін зазнають як окремі психічні процеси, так і психіка загалом. З розвитком психічних процесів, різних видів діяльності формуються психічні

властивості індивіда (розумові, емоційні, вольові, моральні, трудові), характерні риси його свідомості та самосвідомості. Ці зміни не випадкові. Вони необхідні, послідовні й прогресивні. Кожна нова психічна структура виникає на основі попередньої.

Онтогенез людської психіки – це перехід від її менш досконалих до більш досконалих форм. На думку Г. С. Костюка, онтогенез відбувається не по прямій, а «по спіралі». Наприклад, загострене прагнення до самостійності, що виявляється наприкінці раннього віку в неслухняності, впертості, повторюється в підлітковому віці, але набуває нового змісту й нових форм.

1.2 Методологічні засади та принципи психології розвитку

Психологія розвитку на сучасному етапі репрезентована різноманітними напрямками, концепціями, теоріями, що під різними кутами зору й у різних вимірах досліджують особливості психічного розвитку людини на всіх етапах її життя. Методологія вивчення розвитку людини базується на прийнятті базовим фактору генетичної обумовленості розвитку (біогенетичного) чи впливу середовища (соціалізації), їх взаємодії (конвергенції) тощо.

Серед традиційних парадигм, що описують психологічні аспекти розвитку, варто виділити позитивістську (природничо-наукову) та гуманістичну. Позитивісти переконують, що наука повинна лише описувати явища, а не пояснювати, відповідати на запитання «як?», уникаючи відповідей на запитання «чому?». Тобто вивчення розвитку психіки повинне спиратися на факти без суджень і рекомендацій.

На відміну від вищенаведеного підходу, гуманістична парадигма висуває ідею неповторності особистості. Згідно з нею психолог усвідомлює мету дослідження, орієнтується на певні цінності суспільства.

Суть психологічного дослідження розвитку також обумовлена теоретичним підходом, яким керується дослідник. Загальні засади розуміння психології розвитку залежно від теорій особистості наведені далі.

1. *Психоаналіз* (З. Фрейд, Е. Еріксон): джерела розвитку пов'язані з несвідомим особистості та закладаються в дитинстві.

2. *Біхевіоризм* (Дж. Уотсон, Дж. Годфруа, К. Флейк-Хобсон, Б. Скіннер): розвиток психіки визначають стимули середовища.

3. *Гуманістична психологія* (К. Роджерс, А. Маслоу, В. Франкл, С. Сатір, Ш. Бюлер): особистість – відкрита система, що розвивається під впливом прагнення до самоактуалізації.

4. *Культурно-історична концепція Л. С. Виготського*: середовище є джерелом розвитку вищих психічних функцій. Навчання – рушійна сила розвитку, що відбувається шляхом засвоєння зовнішньо обумовленої діяльності.

Принципи психології розвитку

1. *Принцип детермінізму* дає змогу з'ясувати причини психічних явищ, їх динаміки й розвитку. Згідно із загальнопсихологічним принципом детермінізму зовнішні причини діють на особистість через внутрішні (психічні) умови.

2. *Принцип єдності психіки та діяльності*. Особистість характеризується насамперед основними цілями, що утворюють її сенс життя і є рушійними в її діяльності, поведінці.

3. *Принцип особистісного підходу* (особистісної зумовленості всіх психічних явищ).

4. *Принцип розвитку психіки*. Відповідно до нього психіка є не сталим явищем, а складною системою, що постійно розвивається.

5. *Принцип саморозвитку*. Його суть полягає у визнанні пріоритету індивідуального майбутнього особистості (цілей, мрій, особистісних сенсів, ідеалів) над минулим (досвідом, звичками).

6. *Принцип суб'єктності*. Передбачає пріоритет внутрішнього над зовнішнім. Відповідно до нього зрозуміти людину – це зрозуміти глибинні духовні сили, що зумовлюють її душевне життя та вчинки.

7. *Принцип системності*. Відповідно до нього кожний елемент психіки значущий.

1.3 Психологічні особливості вікових криз

Розвиток психіки відбувається шляхом накопичення певних змін. Кількісно зростаючи, у сукупності ці зміни призводять до ламання системи, вікової кризи. Хоча О. М. Леонт'єв вважає, що криз може не бути, якщо психічний розвиток дитини складається не стихійно, а є розумно керованим процесом виховання.

Криза (грец. *krisis* – рішення, перелом) – це нормативний, нестабільний процес, що виникає під час переходу людини від одного вікового періоду до

іншого, пов'язаний із якісними перетвореннями в соціальних відносинах, діяльності, свідомості, і виявляється в цілісних психічних та особистісних змінах. Вікова криза переважно короткотривала, за нормальних умов розвитку – кілька місяців.

Рушійні сили психічного розвитку, тобто причини криз, Г. С. Костюк вбачає в характерних для суб'єкта *внутрішніх суперечностях*. До базових суперечностей, на думку дослідника, належать:

- розбіжність між новими потребами, що виникають у суб'єкта, й наявним рівнем опанування засобів їх задоволення;
- невідповідність досягнутого людиною рівня особистісного розвитку займаному нею місцю в системі суспільних відносин, виконуваним нею функціям;
- суперечність між тенденціями до інертності та стереотипізації, з одного боку, і рухливості, мінливості особистості – з іншого.

За культурно-історичною концепцією вікова криза виникає тоді, коли можливості попереднього вікового періоду не забезпечують змінених потреб наступного періоду. Її подолання забезпечується виникненням особистісних новоутворень, що дають змогу реалізувати нові потреби. У цій концепції виділяють великі (ставлень) і малі (світогляду) кризи, що чергуються (криза новонародженості є кризою ставлень, криза одного року – світоглядною тощо).

На початку вікового періоду накопичуються й загострюються психічні суперечності, що формують потребу дитини в змінах умов свого дорослішання. Кризові тенденції в самосвідомості та поведінці індивіда спричиняють перебудову його взаємин із оточенням, тобто відбувається зміна соціальної ситуації розвитку. Нова соціальна ситуація розвитку індивіда забезпечує появу нової провідної діяльності, що так само формує психічні новоутворення. Нові надбання психіки дають поштовх до виникнення суперечностей.

1.4 Педагогічна діяльність у системі «учень / студент – педагог»

Сократ проголошував людину центром пізнавального світу. Він закликав: «Пізнай самого себе». Проте наукові засади педагогічної психології почали розвиватися лише в середині ХІХ століття, що було зумовлено розвитком загального й суспільного навчання. Доки переважала домашня освіта, здійснювати індивідуальний підхід до кожної дитини було нескладно. За умов

масової школи виникла необхідність дослідити загальні для всіх дітей механізми, етапи психічного розвитку, що дало б змогу з'ясувати, коли, у якій послідовності доцільно їх навчати, які прийоми найефективніші для них у певному віці.

Система «людина – людина» в педагогічній діяльності реалізується безпосередньо під час контакту вчитель – учень та опосередковано в разі використання навчальних ресурсів (як електронних, так і традиційних навчальних матеріалів).

Педагогічна діяльність – це діяльність, спрямована на організацію навчання, самовиховання й саморозвитку учнів для засвоєння ними предметного, соціокультурного, морального та духовного досвіду як основи розвитку особистості.

Професійна діяльність учителя поєднує такі основні напрями, як навчальна, виховна, розвивальна, організаційна робота, робота з батьками й громадськими організаціями тощо.

Характеристики педагогічної діяльності:

- здійснення в системі активних особистісних стосунків;
- постійний брак інформації, необхідність її оновлення;
- обмеженість у часі, фрагментарність;
- довгострокова перспектива оцінювання результатів.

1.5 Методичні засади й тенденції досліджень у сфері психології розвитку та педагогічної психології

Проведення дослідження у сфері психології розвитку й педагогічної психології потребує складання чіткого плану, підготовки та застосування комплексу методів. Послугуючись класифікацією Б. Ананьєва, наведемо необхідний мінімум:

1) організаційні методи:

- ❖ лонгітюдний;
- ❖ порівняльний;
- ❖ комплексний;

2) емпіричні методи:

- експеримент;
- спостереження;
- психодіагностичні методи тощо;

3) методи оброблення результатів:

- кількісний;
- якісний;
- кількісно-якісний;

4) інтерпретаційні методи:

- ✓ генетичний (має на меті встановлення зв'язків між рівнями розвитку досліджуваних функцій);
- ✓ структурний (передбачає виділення зв'язків між компонентами певних функцій).

Специфічним методом психології розвитку є близнюковий метод, а педагогічної психології – психолого-педагогічний експеримент.

Базові дослідницькі тенденції

у сфері психології розвитку та педагогічної психології

1. Розширення хронологічних меж досліджень вікового розвитку людини.

Історично дослідники здебільшого зосереджувалися на вивченні проблем дитячої психології. Проте в полі зору сучасних науковців опинилися проблеми всіх етапів онтогенезу – від психології пренатального розвитку до пізньої дорослості, умирання й смерті.

2. Перехід від дослідження вікового розвитку окремих психічних процесів та властивостей людини до цілісного аналізу її психічного й особистісного розвитку. Ідеться про вивчення не лише вікового розвитку пам'яті, сприймання, мислення, уваги, емоцій, характеру, волі, здібностей та інших психічних процесів і властивостей, а й вікового розвитку я-концепції особистості, спонукальної, інтелектуальної та емоційної сфер як цілісних особистісних утворень. Здійснено продуктивні спроби комплексного характеризування різних вікових періодів, уточнення їх хронологічних меж.

3. Поєднання досліджень загальновікових тенденцій розвитку з вивченням його індивідуального варіанта, особливості якого проявляються в пізніших періодах (дорослості, старості), а також зі з'ясуванням характеру відхилень та аналогії розвитку.

4. Створення інтегральних концепцій вікового розвитку (біо- й соціогенетичної, теорії взаємодії двох факторів, генетичної концепції), формулювання окремих теорій вікового розвитку в межах психоаналізу, необіхевіоризму, когнітивної та гуманістичної психології.

5. Удосконалення методики й методів дослідження вікового розвитку. Наприклад, набули поширення лонгітюдні та кроскультурні дослідження,

розвиток методичного забезпечення досліджень розвитку психіки й педагогічної психології.

6. Інтеграція зусиль дослідників різних сфер наукового знання (психофізіології, психогенетики, геронтології, соціології, генетичної психології, акметології, медицини та ін.) для комплексного вивчення проблем вікового розвитку людини й педагогічної взаємодії.

Сучасна робота з психології розвитку та педагогічної психології повинна ґрунтуватися на аналізі теоретичної літератури й містити практичну частину дослідження.

2 ЗМІСТОВІ АСПЕКТИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1 Вибір теми

Курсова робота з дисципліни «Психологія розвитку та педагогічна психологія» є першою науковою роботою здобувача вищої освіти за ОПП «Психологія» першого (бакалаврського) рівня освіти. Дослідження, почате на другому курсі, можна логічно продовжувати в курсових роботах, запланованих у навчальному плані на третьому й четвертому курсах з освітніх компонентів «Психодіагностика та математичні методи в психології», «Психотерапія та психокорекція». Зважаючи на це, під час вибору теми курсової роботи важливо врахувати такі **чинники**:

- 1) її соціальну й наукову актуальність;
- 2) наукові інтереси здобувача вищої освіти.

Соціальна актуальність теми курсової роботи означає її співзвучність із потребами суспільства на світовому, державному або регіональному рівнях. *Наукову актуальність* теми визначають на основі вивчення сучасних праць вітчизняних і закордонних дослідників. З одного боку, її індикатором є наявність співзвучних сучасних публікацій, а з іншого – вона повинна стосуватися конкретного ще недослідженого аспекту визначеної проблеми.

Наукові інтереси студента є не менш значущим чинником вибору теми курсової роботи, адже внутрішні мотиви будь-якої (зокрема, наукової) діяльності – дуже потужний стимул до досягнення результатів.

Тема курсової роботи традиційно містить наукові терміни, що позначають досліджувані психічні явища, а також зазначення вікових, гендерних або професійних та ін. особливостей досліджуваних. Небажаним є використання в темі курсової роботи слів «дослідження», «вивчення», «аналіз», «діагностика» тощо.

Студент обґрунтовує вибір теми курсової роботи на засіданні секції психології кафедри психології, політології та соціокультурних технологій СумДУ.

2.2 Структура

Наступним етапом написання курсової роботи є визначення її структурних компонентів. Стандартна композиційна *структура* курсової роботи складається зі:

- 1) змісту;
- 2) вступу;
- 3) розділу 1;
- 4) розділу 2;
- 5) висновків;
- 6) списку використаних джерел;
- 7) додатків (за потребою).

Усі розділи повинні містити в собі по 2–3 підрозділи. Крім того, необхідні висновки до кожного розділу.

2.2.1 Вступ

Вступ передує основній частині курсової роботи й формує загальне уявлення про її зміст. Він повинен містити в собі такі **складові**:

- 1) актуальність дослідження;
- 2) мету дослідження;
- 3) об'єкт дослідження;
- 4) предмет дослідження;
- 5) завдання дослідження;
- 6) гіпотезу дослідження;
- 7) методи дослідження;
- 8) теоретичну значущість дослідження;
- 9) практичну значущість дослідження;
- 10) апробацію результатів дослідження;
- 11) структуру та обсяг курсової роботи.

Актуальність дослідження відображає соціальну й наукову своєчасність вивчення вибраної теми. У кількох абзацах конкретизують, на які саме виклики сучасного світу шукають відповіді в курсовій роботі, а також зазначають прізвища науковців та їх основні здобутки у вивченні наведених проблем.

Мета дослідження свідчить про те, на досягнення яких результатів воно спрямоване.

Об'єктом дослідження є певна сукупність об'єктивних властивостей, зв'язків і відношень, що становлять процес пізнання та існують незалежно від суб'єкта пізнання. Це основне для певного наукового дослідження психічне явище.

Предмет дослідження, навпаки, формується суб'єктом пізнання, хоча його зміст і структура зумовлені ним. Це певна частина, окремі сторони, властивості об'єкта.

Завдання дослідження конкретизують його мету. Це конкретні дії, що необхідно виконати науковцеві під час дослідження. Відповідно до них процес досягнення мети поділяють на певні етапи. Послідовно виконуючи поставлені завдання, дослідник наближається до досягнення мети.

Гіпотеза дослідження – це вироблене на основі аналізу наукових джерел, власних спостережень і висновків припущення про можливі результати наукового дослідження.

Методи дослідження містять перелік застосованих у дослідженні теоретичних та емпіричних методів (із переліком психодіагностичних методик).

Теоретична значущість дослідження стисло презентує його основні здобутки для теоретичної психології. Курсова робота є науковою роботою студента. Отже, рекомендованими є коректні формулювання без використання шаблонів «уперше досліджено...» або «вперше розроблено...». Доречні такі альтернативи: «розширено уявлення...», «поглиблено знання...», «уточнено дані...» тощо.

Практична значущість дослідження висвітлює основні здобутки наукового дослідження для практичної психології. У цьому пункті варто конкретизувати, хто та для чого може використовувати результати дослідження з метою психодіагностичної, корекційно-розвивальної, просвітницької роботи, а також для викладання яких психологічних дисциплін може бути цікавою інформація, розглянута в ньому.

Апробація й публікація результатів дослідження – це необов'язковий, але бажаний елемент вступу, у якому необхідно зазначити участь у науково-практичних конференціях, публікації в наукових виданнях за темою дослідження.

Структура та обсяг курсової роботи відображають переважно кількісні показники наявних розділів, таблиць, рисунків, найменувань у списку використаних джерел, а також сторінок усієї наукової роботи й сторінок її основної частини (до списку використаних джерел).

2.2.2 Розділ 1

Розділ 1 курсової роботи складається не менше ніж із двох підрозділів і висновків до нього й присвячений визначенню теоретичних засад вивчення конкретного психічного явища (об'єкта дослідження) у певної вікової категорії досліджуваних.

Приклад

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ САМОТНОСТІ В ОСІБ ПЕРІОДУ ПІЗНЬОЇ ДОРΟΣЛОСТІ.....	
1.1. Самотність як психічна властивість і стан особистості.....	
1.2. Чинники самотності в осіб періоду пізньої дорослості.....	
Висновки до розділу 1.....	

Визначення теоретичних засад вивчення проблеми дослідження потребує підбирання та опрацювання наукової літератури, репрезентованої як працями класиків психології, так і сучасними науковими публікаціями. У бібліотеках, користуючись каталогами, можна сформуванати їх перелік за проблемою дослідження, а також ознайомитися з вибраними працями в друкованому варіанті або на електронних носіях. Водночас чимало студентів ідуть іншим шляхом, проводячи самостійні розвідки-пошуки в мережі Інтернет. Але потрібно пам'ятати, що вона містить багато недостовірної й неперевіреної інформації, що може спотворити результати та висновки наукового дослідження. Щоб запобігти цьому, не варто використовувати розміщених в Інтернеті матеріалів без визначеного авторства та/або видавництва.

Опрацювання наукової літератури потребує компетентностей роботи з науковими текстами: аналізу, узагальнення, переформулювання, цитування тощо. Зважаючи на це, гостро постає питання академічної доброчесності. Неприпустимо видавати думки й ідеї інших науковців за свої. Переказуючи позицію певного дослідника, необхідно зазначити його прізвище, а в дужках – номер у списку використаних джерел, під яким наведено його працю. Якщо текст наукової роботи використовують без змін, його беруть у лапки та оформлюють як цитату із зазначенням не лише номера зі списку використаних джерел, а й сторінки, на якій розміщена цитата.

Основні визначення, концепції, теоретичні позиції та ін. розділу 1, що будуть використані на наступних етапах дослідження, стисло відображають у висновках до цього розділу.

2.2.3 Розділ 2

Розділ 2 курсової роботи складається не менше ніж із двох підрозділів і висновків до нього та містить у собі аналіз результатів експериментального дослідження феномена, що вивчають.

Приклад

РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ САМОТНОСТІ В ОСІБ ПЕРІОДУ ПІЗНЬОЇ ДОРОСЛОСТІ.....	
2.1. Методичне забезпечення дослідження самотності в осіб періоду пізньої дорослості.....	
2.2. Аналіз результатів дослідження самотності в осіб періоду пізньої дорослості.....	
Висновки до розділу 2.....	

У розділі 2 зазначають методи й методики дослідження, математичні методи, застосовувані для статистичного оброблення, вибірку досліджуваних, а також описують одержані результати, інтерпретують їх, роблять висновки.

Під час описування методів і методик, застосовуваних в емпіричному дослідженні, необхідно змістовно характеризувати опитувальники й тести, а не наводити їх текст. Не варто цього робити і в додатках. Достатньо зробити посилання на наукове джерело, що містить ту чи іншу методику. Винятком є самостійно розроблені анкети. У розділі 2 їх також лише описують, а в додатках подають у повному обсязі.

Усі одержані результати емпіричного дослідження повинні спочатку бути подані в кількісних показниках, а потім інтерпретовані якісно. Основними формами репрезентування кількісних показників у кваліфікаційній роботі є таблиці та/або діаграми. Результатів окремих респондентів зазвичай не наводять.

Результати емпіричних досліджень підлягають статистичному аналізу в програмі «Excel». Цілком обґрунтованим для більшості емпіричних досліджень є застосування таких методів:

- 1) описової статистики (середнього);
- 2) абсолютних і відносних частот (відсотків).

У висновках до розділу зазначають застосовані методики емпіричного дослідження та його основні результати без конкретизації кількісних показників.

2.2.4 Висновки

Висновки містять у собі основні результати дослідження з усіх поставлених завдань, виконуваних автором у процесі написання наукової роботи, у концентрованому вигляді. Формулювання висновків повинні бути стислими й змістовними. Висновки зазвичай складаються з 6–7 пронумерованих позицій. Позиції 1–3 стосуються висновків, зроблених на основі теоретичного вивчення проблеми. Позиції 4–7 презентують результати емпіричної частини дослідження.

У висновках також зазначають перспективи подальших досліджень, пов'язані з вирішенням недосліджених аспектів проблеми.

Обсяг висновків зазвичай становить 2–3 сторінки.

2.2.5 Список використаних джерел

Список використаних джерел є переліком усіх друкованих чи електронних джерел, опрацьованих під час розроблення теми курсової роботи.

Під час вивчення наукової літератури варто віддавати перевагу таким її видам, як монографії, статті в періодичних виданнях, дисертації й автореферати, словники тощо. Підручники та посібники також можуть бути джерелами одержання інформації з проблеми дослідження, але водночас потрібно пам'ятати, що видання цього виду належать до навчально-методичних, а отже, їх використання не повинно домінувати над науковими виданнями.

Крім того, теоретичний аналіз проблеми дослідження необхідно базувати як на класичних психологічних роботах вітчизняних та закордонних науковців, так і на сучасних публікаціях (за останні п'ять років). Середня кількість використаних у курсовій роботі джерел у середньому становить близько 20–30 найменувань.

У тексті курсової роботи інформацію з опрацьованих наукових джерел можна переказувати, інтерпретувати, узагальнювати або систематизувати тощо, а також цитувати. Відповідно на використану літературу в тексті посилаються двома способами:

1) у разі використання інформації з певного джерела без цитування в дужках зазначають лише його номер за списком, наприклад [4];

2) у разі цитування в кінці запозиченого тексту в дужках необхідно зазначити номер відповідного літературного джерела за списком і сторінку, з якої його взято, наприклад [24, с. 107].

Якщо наводять перелік прізвищ науковців, які вивчали певну проблему, їх порядок визначають за алфавітом. У курсовій роботі допустиме використання як двох ініціалів (ім'я, по батькові) та прізвища вченого, так і одного ініціалу (ім'я) й прізвища науковця. Але вибраний варіант повинен бути ідентичним під час згадування дослідників в усій науковій роботі.

Вимоги до оформлення списку використаних джерел наведені в розділі 3 цих методичних рекомендацій.

2.2.6 Додатки

Додатки формують за потреби. У них розміщують матеріали, що не ввійшли до основної частини курсової роботи. Це можуть бути таблиці або рисунки, авторські анкети тощо.

Не варто наводити в додатках загальновідомі тести та опитувальники, таблиці з результатами окремих респондентів або наочність, що безпосередньо не стосується змісту курсової роботи.

Кожний новий додаток позначають літерою українського алфавіту. Наприклад, ДОДАТОК А.

3 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ Й ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1 Вимоги до обсягу та форматування тексту

Обсяг основної частини курсової роботи (до списку використаних джерел) становить 25–30 сторінок друкованого тексту, набраного з додержанням вимог, зазначених далі. Шрифт – Times New Roman. Кегль – 14. Міжзнаковий інтервал – звичайний. Міжрядковий інтервал – 1,5 (без додаткових інтервалів між абзацами). Поля: ліве – 30 мм; праве – 15 мм; нижнє – 25 мм; верхнє – 25 мм. Абзац – 1,25 см.

Абзац виставляють методом функції «лінійка», а не за допомогою великої кількості пробілів або функції «tab».

Усі розділи та їх підрозділи нумерують арабськими цифрами. У підрозділі перша цифра позначає номер розділу, а друга – номер підрозділу. Наприклад, підрозділ 2.1 є першим підрозділом другого розділу.

Структурні частини курсової роботи ВСТУП, РОЗДІЛ 1 (та його назва), РОЗДІЛ 2 (та його назва), ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ пишуть великими літерами, починають із нової сторінки й вирівнюють по центру. Підрозділи розділів, а також висновки до них пишуть із першої заголовної букви, а далі – малими літерами. Підрозділи розділів, а також висновки до них починають писати на тій самій сторінці, на якій завершується попередній підрозділ (за умови, що на цій сторінці є можливість розмістити назву параграфа й не менше ніж чотири рядки його тексту), та вирівнюють за шириною.

Важливо звернути увагу на ідентичність символів знаків пунктуації, використовуваних у роботі. Наприклад, лапки в різних розкладках клавіатури позначають «»», “”, "" тощо. В усій науковій роботі можна використовувати лише один варіант символу конкретного пунктуаційного знака. Також необхідно відрізнити тире як пунктуаційний знак (позначають рискою, –) від дефіса як орфографічного знаку (позначають короткою рискою, -).

Слова тексту курсової роботи потрібно відокремлювати між собою одним пробілом. Кому, двокрапку, крапку з комою й крапку не відділяють пробілом від слова, що їм передує. Тире відокремлюють від слів пробілами з двох боків, а дефіс ні.

Сторінки курсової роботи нумерують арабськими цифрами в правому верхньому куті з наскрізною нумерацією. Нумерацію сторінок починають із цифри 3 на аркуші вступу.

3.2 Вимоги до оформлення таблиць і рисунків

Узагальнення матеріалів теоретичного вивчення проблеми, опис результатів емпіричного дослідження тощо передбачає використання таблиць, схем тощо.

Таблиці необхідні для репрезентування масивів якісних та кількісних даних. Усі вони повинні мати свій порядковий номер, що складається з двох цифр: перша цифра є номером розділу, у якому розміщена таблиця, друга – порядковим номером таблиці в межах розділу. Наприклад, таблиця 2.1 – перша таблиця другого розділу.

Слово «Таблиця» та її номер пишуть зліва з абзацу, ставлять тире, далі напівжирним шрифтом наводять назву таблиці, що повинна відображати зміст інформації, поданої в ній.

Таблицю розміщують у роботі безпосередньо після тексту, у якому її згадано вперше, або на наступній сторінці. Якщо таблиця не може бути розміщена на одній сторінці повністю, її можна поділити й перенести на іншу, зазначивши на початку наступної сторінки з таблицею «Продовження таблиці» та її номер, а також продублювавши підписи стовпців. Назву таблиці повторювати не потрібно. Не можна розміщувати таблицю й підпис до неї на різних сторінках тексту роботи.

Приклад оформлення таблиці

У таблиці 1.1 подано результати дослідження самотності в чоловіків і жінок періоду пізньої дорослості.

Таблиця 1.1 – Рівень самотності в чоловіків і жінок періоду пізньої дорослості (%)

Респондент	Рівень самотності		
	<i>високий</i>	<i>середній</i>	<i>низький</i>
Чоловіки	31,8	28,0	40,2
Жінки	40,5	21,1	38,4

Діаграми, графіки, схеми та ін. називають у курсовій роботі «Рисунки» та оформлюють відповідно. Усі рисунки повинні мати свій порядковий номер, що складається з двох цифр: перша цифра – номер розділу, у якому розміщений рисунок, друга цифра – порядковий номер рисунка в межах розділу. Слово «Рисунок» пишуть із великої літери та розміщують по центру безпосередньо під рисунком, потім ставлять тире. На цьому самому рядку напівжирним шрифтом пишуть назву рисунка, що повинна відображати зміст інформації, поданої в ньому. Рисунки розміщують у роботі безпосередньо після тексту, у якому вони згадані вперше або на наступній сторінці. Не можна розміщувати рисунок та підпис до нього на різних сторінках тексту роботи.

Приклад оформлення рисунка

На рисунку 1.2 подано результати емпіричного дослідження самотності в чоловіків і жінок періоду пізньої дорослості.

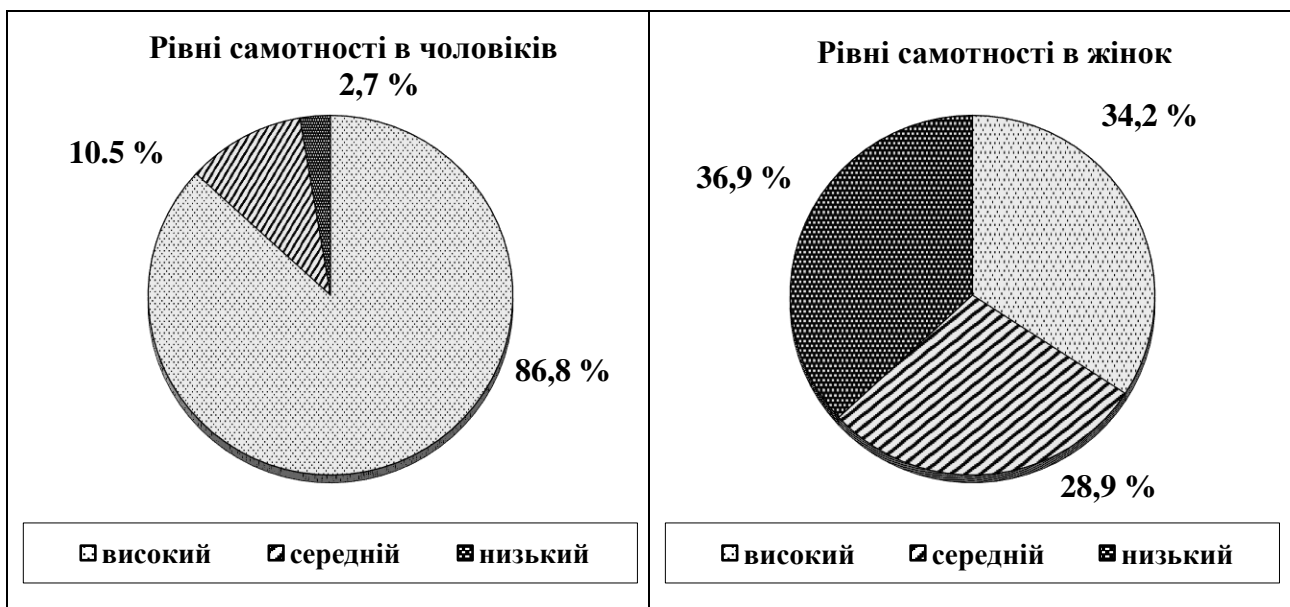

Рисунок 2.1 – Рівні самотності в чоловіків і жінок періоду пізньої дорослості (%)

Усі таблиці, діаграми, схеми тощо, розміщені в науковій роботі, повинні бути описані в тексті.

3.3 Вимоги до оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел складають за алфавітом та оформлюють відповідно до стандартів ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація.

Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Приклади оформлення використаних джерел наведені нижче.

Один чи більше авторів без редактора

Капська А. Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю : навчально-методичний посібник. Київ : УДЦССМ, 2001. 220 с.

Один чи більше авторів із редактором

Корнійчук В. М., Пушенко С. К. Психологія роботи з підлітками / за ред. А. М. Купрейчик. Харків : Нова, 2021. 342 с.

Розділ книги

Улунова Г. Є. Розвиток культури професійного спілкування в процесі безперервної освіти державних службовців. Розвиток психологічної культури особистості в процесі безперервної освіти : монографія / за ред. С. Б. Кузікової, Г. Є. Улунової. Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. С. 181–204.

Стаття в журналі

Сидоренко Н. С. Компетентнісний підхід до професійної культури державних службовців. *Держава та регіони. Серія : Державне управління*. 2010. № 1. С. 110–114.

Тези доповідей у матеріалах конференції

Улунова Г. Є. Суб'єктивні чинники самореалізації державних службовців. *Професійно-творча самореалізація державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування як провідний чинник підвищення ефективності місцевого управління* : збірник матеріалів науково-практичної конференції (Суми, 12 квітня 2007 р.). Суми, 2007. С. 49–51.

Автореферати

Хаджирадева С. К. Підготовка державних службовців до професійно-мовленнєвої комунікації: концептуальні засади й стратегія модернізації технологій : автореф. дис. ... д-ра наук із держ. управління : спец. 25.00.03 «Державна служба» / Національна академія державного управління при Президентіві України. Київ, 2006. 36 с.

Електронні ресурси

Як аграрний бізнес руйнує стереотипи щодо роботи в сільському господарстві. URL: <http://fru.ua/ua/events/members-events/yak-ahraryi-biznes-ruiniye-stereotypu-shchodo-roboty-u-sil'skomu> (дата звернення: 31.08.2019).

3.4 Процедури затвердження теми та захисту курсової роботи

Тему курсової роботи затверджують у вересні на занятті з дисципліни «Психологія розвитку та педагогічна психологія» в присутності не менше ніж трьох членів секції психології кафедри психології, політології та соціокультурних технологій відповідно до графіку. Студент презентує тему, мету, об'єкт, предмет, завдання, гіпотезу й методи дослідження, відповідає на уточнювальні запитання присутніх.

Звіт за результатами написання Розділу 1 курсової роботи відбувається в жовтні на занятті з дисципліни «Психологія розвитку та педагогічна психологія» в присутності не менше ніж трьох членів секції психології кафедри психології, політології та соціокультурних технологій згідно з графіком.

Курсову роботу захищають у грудні в присутності не менше ніж трьох членів секції психології кафедри психології, політології та соціокультурних технологій, здобувача вищої освіти, а також усіх охочих. Студент надає друкований та електронний варіанти завершеної наукової роботи керівникові на перевірку не пізніше ніж за сім робочих днів до її захисту. Без перевірки керівником її не допускають до захисту. Керівник також перевіряє курсову роботу на наявність текстових запозичень (див. 3.5). У разі успішного проходження перевірки курсової роботи на плагіат керівник наукової роботи готує на неї відгук (див. додаток Б).

Захист курсової роботи передбачає семихвилинну доповідь студента з презентацією результатів наукового дослідження. Виступ повинен супроводжуватися демонструванням наочності (таблиць, діаграм, схем тощо) на слайдах презентації чи постері (див. 3.6.). Після завершення доповіді викладачі й студенти ставлять запитання авторіві для об'єктивного визначення переваг і недоліків курсової роботи.

3.5 Перевірка курсової роботи на наявність текстових запозичень

Усі наукові роботи проходять обов'язкову перевірку на наявність текстових запозичень. Для цього використовують систему «StrikePlagiarism». Друкований варіант курсової роботи, наданої на перевірку, повинен бути погоджений і підписаний автором, а також відповідальною за перевірку особою.

Перед початком перевірки роботи на наявність текстових запозичень відповідальний за перевірку контролює ідентичність друкованої й електронної

версій документа методом порівняння десяти будь-яких сторінок обох версій. Після завершення перевірки система «StrikePlagiarism» генерує електронний звіт, що містить у собі такі **показники**:

- *коефіцієнт подібності 1* – показник (у відсотках) рівня текстових запозичень, знайдених у певних джерелах (базах даних та Інтернеті), розраховуваний на підставі коротких словосполучень (мінімум п'яти слів);

- *коефіцієнт подібності 2* – показник (у відсотках) рівня текстових запозичень, знайдених у певних джерелах (базах даних та Інтернеті), розраховуваний на підставі словосполучень, довжина яких становить 25 слів;

- *коефіцієнт цитувань* – показник (у відсотках), що свідчить про рівень процитованих у роботі текстових фрагментів;

- *сигнал «Тривога!»* – показник, що свідчить про наявність у тексті знаків одного алфавіту, замінені на подібні знаки іншого;

- *сигнал «Білі знаки»* – показник, що свідчить про наявність у тексті прихованих символів (використання невидимих знаків між словами).

Умови, за яких робота потребує додаткової перевірки наукового керівника:

- значення коефіцієнта подібності 1, вищого за 30 %;
- значення коефіцієнта подібності 2, вищого за 5 %;
- наявності сигналу «Тривога»;
- наявності сигналу «Білі знаки».

3.6 Рекомендації зі створення постера до курсової роботи

Постер – це вертикально розміщений плакат формату А0, на якому компактно наведено інформацію про курсову роботу:

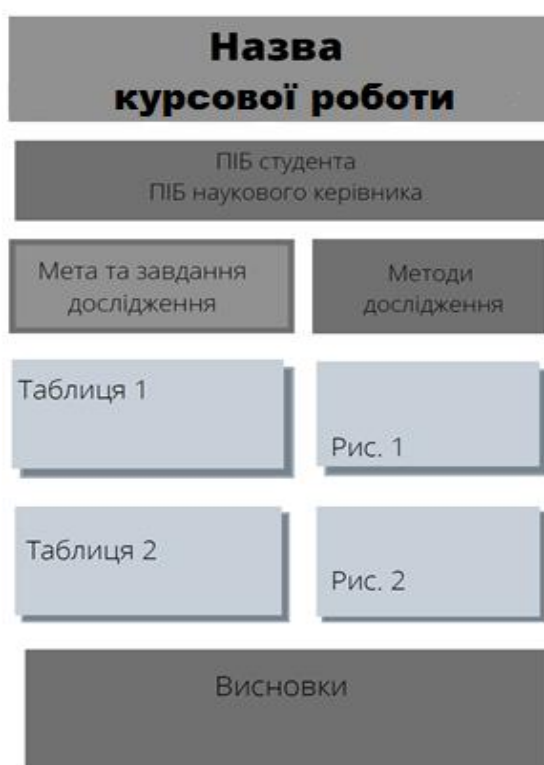
- ✓ тему курсової роботи;
- ✓ прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти;
- ✓ спеціальність, № групи;
- ✓ прізвище, ім'я, по батькові й посаду наукового керівника;
- ✓ мету та завдання дослідження;
- ✓ об'єкт і предмет дослідження;
- ✓ методи дослідження;
- ✓ результати дослідження (таблиці, діаграми, графіки тощо);
- ✓ висновки.

Рекомендований розмір заголовка – не менше ніж 100 типографських пунктів; розмір тексту – не менше ніж 20 типографських пунктів. Міжрядковий інтервал – 1,5.

Найпопулярніші програми для створення постерів:

- «RonyaSoft Poster Designer»;
- «RonyaSoft Poster Printer»;
- «Posteriza»;
- «Adobe InDesign»;
- «Ace Poster».

Приклад розміщення інформації про курсову роботу на постері

3.7 Регламент оцінювання курсової роботи

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Сумському державному університеті результати захисту курсової роботи оцінюють за затвердженою в ЗВО шкалою. Під час проведення контрольних заходів для спеціальності 053 «Психологія» денної форми навчання в університеті використовують 100-бальну шкалу оцінювання. Співвідношення між оцінками шкали ЄКТС і національною (чотирибальною) шкалою наведено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Співвідношення між оцінками шкали ЄКТС і національною (чотирибальною) шкалою

Сума балів за шкалою університету	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Визначення
90–100	A	5 (відмінно)	Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
82–89	B	4 (добре)	Вище за середній рівень із кількома помилками
74–81	C		Загалом правильна робота з певною кількістю помилок
64–73	D	3 (задовільно)	Непогано, але зі значною кількістю недоліків
60–63	E		Виконання задовольняє мінімальні критерії
35–59	FX	2 (незадовільно)	Можливе повторне складання
0–34	F		Необхідний повторний курс із навчальної дисципліни

Таблиця 3.2 – Критерії оцінювання курсової роботи з дисципліни «Психологія розвитку та педагогічна психологія»

Характеристика	Кількість балів	Позначка наукового керівника
<i>Вступ</i>	<i>5 балів</i>	
Обґрунтування актуальності теми дослідження	1	
Коректне формулювання мети, об'єкта, предмета, завдань дослідження	1	
Коректне формулювання гіпотези (гіпотез) дослідження	1	
Наявність теоретичної та практичної значущості дослідження	1	
Оригінальність ідеї, новизна	1	
<i>Теоретичні засади дослідження (розділ 1)</i>	<i>15 балів</i>	
Ґрунтовний аналіз наукової літератури з теми дослідження	5	

Продовження таблиці 3.2

Характеристика	Кількість балів	Позначка наукового керівника
Формулювання проблеми, визначення протиріччя / недостатнього розроблення питання	5	
Несуперечність понятійного апарату дослідження	5	
Емпірична частина роботи (розділ 2)	35 балів	
Відповідність застосованих методів і методик предмету дослідження й віковим особливостям респондентів	5	
Відповідність обсягу та характеристик вибірки темі й меті дослідження	5	
Презентування результатів емпіричного дослідження на науковому рівні (результати описано відповідно до застосованих методик із висвітленням показників середнього арифметичного, стандартного відхилення та інших параметрів на розсуд студента)	10	
Доречність і повнота порівняння результатів підгруп та/або застосування різних методик у межах вибірки дослідження (на основі розрахунку %, середнього арифметичного, стандартного відхилення й інших методів на розсуд студента)	10	
Продемонстрованість розуміння висновків емпіричної частини дослідження в контексті закономірностей психології розвитку чи педагогічної психології	5	
Висновки	10 балів	
Змістовність висновків до розділів	5	
Логічність та інформативність висновків наукової роботи	5	
Оформлення роботи	10 балів	
Додержання загальних вимог до написання курсової роботи (шрифт, інтервал, поля тощо), нумерації сторінок, розділів, підрозділів	2	

Продовження таблиці 3.2

Характеристика	Кількість балів	Позначка наукового керівника
Додержання вимог до оформлення таблиць / графіків / діаграм	2	
Наявність у тексті посилань на формули, таблиці, рисунки, літературні джерела, додатки й додержання вимог до їх оформлення	2	
Відсутність у роботі орфографічних, граматичних і синтаксичних помилок, додержання норм літературної мови	2	
Використання сучасних вітчизняних та іноземних джерел інформації, оформлення списку використаних джерел відповідно до встановлених вимог	2	
Перевірка на плагіат Унікальність тексту 80 % і вища – 5 б.; 70–79 % – 4 б.; 60–69 % – 3 б.; 50–59 % – 2 б.	5 балів	
Захист курсової роботи	20 балів	
Розкриття сутності досліджуваної проблеми	5	
Володіння понятійним апаратом щодо проблеми дослідження	5	
Структурованість виступу, презентаційні вміння	5	
Грунтовність відповідей на запитання	5	
Бонусні бали		
Список використаних джерел містить у собі понад 25 найменувань та не менше ніж дев'ять наукових робіт, виданих за останні п'ять років		2
Одноосібна стаття за темою дослідження (від 0,5 др. арк.)		10
Стаття за темою дослідження (від 0,5 др. арк.) у співавторстві		6
Одноосібні тези за темою дослідження		4
Тези за темою дослідження в співавторстві		2

ДОДАТОК А

(обов'язковий)

Зразок оформлення титульного аркуша

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Психологія розвитку та педагогічна психологія»

за темою

(галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»,
спеціальність 053 «Психологія»)

Студента / студентки групи _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник

(науковий ступінь, посада, вчене звання)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

« _____ » 202__ р.

Підсумкова оцінка:

Національна шкала _____

Кількість балів ECTS _____

Суми 202__

ДОДАТОК Б

(обов'язковий)

Шаблон відгуку наукового керівника

Відгук наукового керівника на курсову роботу
з дисципліни «Психологія розвитку та педагогічна психологія»

_____ групи _____

(П. І. Пб студента/-ки)

Критерій		Рівень реалізованості критерію		
		низький	середній	високий
Вступ	Обґрунтування актуальності теми			
	Коректне формулювання мети, об'єкта, предмета, завдань дослідження			
	Коректне формулювання гіпотези дослідження			
	Наявність теоретичної та практичної значущості дослідження			
	Оригінальність ідеї, новизна			
Теоретичні засади дослідження	Ґрунтовний аналіз наукової літератури з теми дослідження			
	Формулювання проблеми, визначення протиріччя, недостатнього розроблення питання			
	Несуперечність понятійного апарату дослідження			
Емпірична частина роботи	Відповідність застосованих методів і методик предмету дослідження й віковим особливостям респондентів			
	Відповідність обсягу та характеристик вибірки темі й меті дослідження			
	Презентування результатів емпіричного дослідження на науковому рівні (результати описано відповідно до застосованих методик із висвітленням показників середнього арифметичного, стандартного відхилення та інших параметрів на розсуд студента)			
	Доречність і повнота порівняння результатів підгруп та/або застосування різних методик у межах вибірки дослідження (на основі розрахунку %, середнього арифметичного, стандартного відхилення й інших методів на розсуд студента)			
	Продемонстрованість розуміння висновків емпіричної частини дослідження в контексті закономірностей психології розвитку чи педагогічної психології			

Продовження додатка Б

Висновки	Змістовність висновків до розділів			
	Логічність та інформативність висновків наукової роботи			
Оформлення кваліфікаційної роботи	Додержання загальних вимог до написання курсової роботи (шрифт, інтервал, поля тощо), нумерації сторінок, розділів, підрозділів			
	Додержання вимог до оформлення таблиць / графіків / діаграм			
	Наявність у тексті посилань на формули, таблиці, рисунки, літературні джерела, додатки й додержання вимог до їх оформлення			
	Відсутність у роботі орфографічних, граматичних і синтаксичних помилок, додержання норм літературної мови			
	Використання сучасних вітчизняних та іноземних джерел інформації й оформлення списку використаних джерел відповідно до встановлених вимог			
Відсоток унікальності тексту				
Інші здобутки автора		<i>ні</i>	<i>так</i>	
Список використаних джерел містить у собі понад 25 найменувань та не менше ніж дев'ять наукових робіт, виданих за останні п'ять років				
Одноосібна стаття за темою дослідження (від 0,5 др. арк.)				
Стаття за темою дослідження (від 0,5 др. арк.) у співавторстві				
Одноосібні тези за темою дослідження				
Тези за темою дослідження в співавторстві				

Науковий керівник

(дата)

(підпис)

Електронне навчальне видання

Методичні вказівки
до виконання курсової роботи
з дисципліни «**Психологія розвитку та педагогічна психологія**»
для студентів спеціальності 053 «*Психологія*»
освітнього ступеня «бакалавр»
усіх форм навчання

Відповідальний за випуск Н. Д. Світайло
Редактор О. В. Федяй
Комп'ютерне верстання Г. Є. Улунової

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 3,84. Обл.-вид. арк. 2,29.

Видавець і виготовлювач
Сумський державний університет,
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3062 від 17.12.2007.